

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального за-
кладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
**«Географія туризму
(Геоекономіка туризму)»**

з підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	24 Сфера обслуговування <i>(код і назва)</i>
Спеціальність	242 Туризм <i>(код і назва)</i>
Спеціалізація(за наявності)	- <i>(код і назва)</i>
Освітня програма	Туризм <i>(назва)</i>

Полтава 2020 рік

Укладач програми:

Шуканов П. В., д. геогр. н., доцент, професор кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти програми:

Шевчук С. М., д. геогр. н., проректор з наукової роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Вішнікіна Л. П., д. пед. н., професор кафедри географії та методики її навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Програму навчальної дисципліни схвалено і обговорено на засіданні кафедри туристичного та готельного бізнесу.
Протокол засідання кафедри
від 19 лютого 2020 р., № 8.

Завідувач кафедри
туристичного та готельного бізнесу
д.е.н., професор

_____ Г.П. Скляр
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми «Туризм»,
к.е.н.

_____ Ю.В. Карпенко
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради,
д.е.н., професор
_____ Н.С. Педченко
(підпис)

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Географія туризму (Геоeкономіка туризму)» розглядає науково-теоретичні та методичні питання щодо просторово-економічного мислення і планування у сфері туристичної діяльності та передбачає набуття практичних навичок щодо організації та управління туристичним комплексом (дестинацією). Вивчається сучасний світовий ринок туристичних послуг та перспективи трансформації сфери послуг і національних ринків в умовах формування глобального ринку, з врахуванням зміни кон'юнктури у розвитку туристичного бізнесу. Геоeкономічний аналіз та методика моніторингового дослідження передбачають визначення основних тенденцій формування туристських дестинацій сучасного і постіндустріального типу.

Особлива увага приділяється питанням управління розвитком туристичних дестинацій на глобальному, регіональному і місцевому рівні. Вивчаються особливості інтеграційних процесів та мережеві форми кооперації у туристичній дестинації. Значення та принципи розвитку регіонального туристичного кластеру у сфері туристичного бізнесу. Теорія і практика стратегічного планування туристичної діяльності в Україні в умовах глобальної кризи і трансформації ринку туристичних послуг.

Учебная дисциплина «География туризма (Геоэкономика туризма)» рассматривает научно-теоретические и методические вопросы пространственно-экономического мышления и планирования в сфере туристической деятельности и предусматривает приобретение практических навыков по организации и управлению туристическим комплексом (дестинацией). Изучается современный мировой рынок туристических услуг и перспективы трансформации сферы услуг и национальных рынков в условиях формирования глобального рынка, с учётом изменения конъюнктуры в развитии туристического бизнеса. Геоэкономический анализ и методика мониторингового исследования предполагают определение основных тенденций формирования туристических дестинаций современного и постиндустриального типа.

Особое внимание уделяется вопросам управления развитием туристических дестинаций на глобальном, региональном и местном уровне. Изучаются особенности интеграционных процессов и сетевые формы кооперации в туристической дестинации. Значение и принципы развития регионального туристического кластера в сфере

туристического бизнеса. Теория и практика стратегического планирования туристической деятельности в Украине в условиях глобального кризиса и трансформации рынка туристических услуг.

The discipline "Geography of Tourism (Geo-Economics of Tourism)" examines the scientific, theoretical and methodological issues of spatial and economic thinking and planning in the field of tourism and provides for the acquisition of practical skills in organizing and managing a tourist complex (destination). The modern world market of tourism services and the prospects for the transformation of services and national markets in the context of the formation of a global market are studied, taking into account changes in the situation in the development of the tourism business. Geoeconomic analysis and monitoring research methods suggest determining the main trends in the formation of tourist destinations of the modern and post-industrial type.

Particular attention is paid to the management of the development of tourist destinations at the global, regional and local levels. The features of integration processes and network forms of cooperation in tourism destination are studied. The significance and principles of the development of a regional tourism cluster in the field of tourism business. Theory and practice of strategic planning of tourism activities in Ukraine in the context of the global crisis and the transformation of the tourism services market.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Географія туризму (Геоeкономіка туризму)» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Туризм» освітня програма Туризм, затвердженої наказом по університету від 22 березня 2019 р., № 60.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси формування, розвитку і управління туристськими DESTИНАЦІЯМИ в умовах глобальної трансформації ринку туристичних послуг та зміни кон'юнктури у сфері туристичного бізнесу.

Метою дисципліни є формування науково-теоретичних знань з геоeкономічного аналізу і стратегічного планування у сфері туристичної діяльності та набуття практичних навичок просторово-економічного мислення з організації та управління туристичним комплексом (дестинацією) в умовах глобалізації.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області. її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (K02); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (K03); здатність працювати у міжнародному контексті (K07); здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми (K09); здатність працювати в команді та автономно (K14);

спеціальні, фахові, предметні: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (K16); здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій (K17); розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів (K19); розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного) (K20); здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

(К24); здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці (К28); здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства (К29).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми. В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР02); проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття (ПР14); управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері (ПР17); аргументовано відстоювати свої погляди в розв'язанні професійних завдань (ПР19).

Навчальна дисципліна є обов'язковою у відповідності до навчального плану.

Форма підсумкового контролю знань – ПМК (залік).

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теоретичні основи геоeкономіки туризму

Тема 1. Науково-теоретичні основи геоeкономіки туризму

Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Товарна, регіональна і соціально-економічна структури геоeкономічного простору. Закономірності та фактори розвитку геоeкономічного простору. Основні визначення, поняття та завдання дисципліни. Національний, світовий та глобальний ринок туристичних послуг. Регіональні та макрорегіональні особливості розвитку ринку туристичних послуг. Взаємозв'язок сучасного ринку туристичних послуг і геоeкономіки.

Тема 2. Сучасний світовий ринок туристичних послуг

Історичні особливості розвитку світового ринку туристичних послуг. Територіально-економічна організація сучасного суспільства. Монополізація світових ринків як встановлення домінуючого положення на світовому ринку глобального бізнесу. Діяльність ТНК та їх роль в розвитку світового ринку туристичних послуг. Мультинаціональні функціональні утворення: ТНК та міжнародні організації. Глобальні корпорації та їх вплив на розвиток регіональних ринків послуг. Діяльність ТНК та їх роль в розвитку світового ринку туристичних послуг.

Тема 3. Геоeкономічне становище ринків і туристських дестинацій

Поняття про геоeкономічне становище ринку та геополітичне положення держави. Міжнародна інтеграція та її вплив на ринок туристичних послуг. Форми інтеграційних об'єднань та макрорегіональні туристичні ринки. Передумови та регіональні особливості формування туристських дестинацій. Сутність та значення глобалізації у розвитку туристичного бізнесу. Вплив глобалізації на розвиток національних туристських дестинацій. Розвиток конкуренції на сучасному ринку туристичних послуг. Регіональні особливості трансформації туристських дестинацій. Проблеми формування та розвитку туристських дестинацій в Україні.

Тема 4. Основні школи класичної та сучасної геоeкономіки

Класична геоeкономіка та сучасна геоeкономіка туризму. Взаємодія ринкових та геоeкономічних процесів у сфері туризму. Загальна характеристика сучасного національного ринку туристичних послуг. Особливості розвитку ринку туристичних послуг та перехід до сучасної геоeкономіки. Трансформація світового ринку туристичних послуг під впливом глобальної кризи. Проблеми та перспективи розвитку туристських дестинацій України.

Тема 5. Методика моніторингового дослідження ринку туристичних послуг

Основні форми та етапи моніторингу ринку туристичних послуг. Глобальні та національні тенденції формування туристських дестинацій постіндустріального типу. Геоeкономічний аналіз розвитку регіонального туристичного комплексу. Геоeкономічний потенціал регіону та особливості формування туристської дестинації. Туристичний кластер та його значення у зростанні конкурентоспроможності регіону. Моніторинг регіонального ринку туристичних послуг Полтавщини.

Модуль 2. Управління розвитком туристичних дестинацій

Тема 6. Зміст та особливості управління туристичними дестинаціями

Туристична дестинація як об'єкт управління. Принципи управління туристичною дестинацією. Особливості і взаємозв'язок функцій управління. Управління об'єктами туристичної дестинації. Механізм формування компетенцій в регіоні. Завдання інтегрованого управління туристичною дестинацією. Розвиток туристичних дестинацій в контексті реалізації глобальної та національної стратегії сталого туризму.

Тема 7. Організації з управління туристичними дестинаціями

Управління туристичними дестинаціями на глобальному рівні. Управління туристичними дестинаціями на регіональному рівні. Управ-

ління туристичними дестинаціями місцевого рівня Діяльність організацій з управління атракційним пунктом. Функції організацій з менеджменту туристських дестинацій. Державно-приватні взаємовідносини в управлінні туристичними дестинаціями. Управління національними туристичними дестинаціями в Україні. Туристична привабливість населеного пункту (району, області).

Тема 8. Інтеграційні процеси в туристичних дестинаціях

Рівні та форми інтеграційних процесів на ринку туристичних послуг. Особливості інтеграційних процесів у розвитку туристичних дестинацій. Мережеві форми кооперації у туристичній дестинації. Стратегічні альянси як форма співпраці у туристичній дестинації. Класифікація інтеграційних процесів у туризмі. Основні етапи формування та розвитку стратегічного партнерства у туристичному бізнесі. Мережева структура та туристичний кластер регіону.

Тема 9. Стратегічне планування розвитку туристичних дестинацій

Значення стратегічного планування у розвитку туристичних дестинацій. Основні етапи стратегічного планування у розвитку туристичних дестинацій. Практика стратегічного планування туристичної діяльності в Україні. Визначення стратегічних та оперативних цілей розвитку туристичної дестинації. Моніторинг та оцінка результатів впровадження стратегічного плану розвитку туристичної дестинації. Основні передумови створення стратегічного плану розвитку туристичної дестинації.

Тема 10. Значення туристичного кластера у розвитку туристської дестинації

Економічна сутність туристичного кластера. Принципи розвитку кластера у сфері туристичного бізнесу. Класифікації туристичних кластерів та стадії їх розвитку. Технологія формування туристичного кластера. Взаємозв'язок між туристською дестинацією та формуванням регіонального кластера. Основні етапи формування та розвитку туристичного кластера. Система безпеки та сталого розвитку регіонального туристичного кластера.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Асаул А. Н. Глобализация и регионализация мира / А. Н. Асаул, М. А. Джаман, Н. И. Пасяда, П. В. Шуканов; под. ред. д-ра экон. наук, профессора А. Н. Асаула. – СПб. : СПбГАСУ, 2010. – 104 с.
2. Ігнат'єв П. М. Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці: підручник. – Чернівці – Київ: Книги – XXI, 2014. – 364 с.
3. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними destinationsми : підручник / Н. В. Корж, Д. І. Басюк. – Вінниця: «ПП ТД Едельвейс і К.», 2017. – 322 с.
4. Лукашевич В. М. Глобалістика: Навч. посібн. для студ. вищих навч. закл. – 2-ге вид., доп. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2005. – 440 с.
5. Лук'янов В. О. Маркетинг туристичного бізнесу : навч. посіб. / В. О. Лук'янов, Г. Б. Мунін. – 2-е вид, перероб, і доп. – К. : Кондор, 2012. – 336 с.
6. Мазаракі А. А. Туристичні destinations (теорія, управління, брендинг): монографія / А. А. Мазаракі, Т. І. Ткаченко, С. В. Мельниченко та ін., за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ.нац. торг.- екон. ун-т, 2013. – 388 с.
7. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
8. Тарасенко А. И. Геоэкономика туризма : учеб. пособие / А. И. Тарасенко. – Минск : Новое знание ; М. : ИНФРА-М, 2011. – 272 с.
9. Федій О. А. Гео економіка (курс лекцій) / Олександр Федій. – Полтава : ПНПУ, 2014. – 68 с.
10. Шуканов П. В. Гео економічні основи міжнародного туризму : методичні рекомендації з освоєння теми дисципліни «Основи гео економіки та проблеми глобалізації» [для студентів напрямів підготовки: 6.030504 «Економіка підприємства»; 6.140103 «Туризм»] / П. В. Шуканов. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2012. – 15 с.
11. Шуканов П. В. Глобальний цивілізаційний простір: науково-методологічні засади суспільно-географічного дослідження : [монографія] / П. В. Шуканов ; за наук. ред. проф. К. А. Немця. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 287 с.
12. Шуканов П. В. Основи гео економіки та проблеми глобалізації : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / П. В. Шуканов, М. О. Джаман. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 114 с.

13. Шуканов П. В. Світовий порядок та умови формування нової фінансово-економічної архітектури світу // Національна економіка в умовах формування нової фінансово-економічної архітектури світу : [монографія] / за заг. ред. О. В. Чернявської. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – С. 24 – 37.

14. Шуканов П. В. Геопросторова диференціація країн Європи у вимірах сталого розвитку / П. В. Шуканов, А. А. Шуканова, Д. М. Гладир // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – Серія «Економічні науки», 2017 р. – № 3.- С. 17-26.

15. Шуканов П. В. Моніторинг гео економічної трансформації світового ринку туристичних послуг / П. В. Шуканов, О. В. Горячов, В. Д. Карпенко, Н. М. Карпенко // Часопис соціально-економічної географії. – ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. – № 23 (2). – С. 38-44.

Додаткові

16. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні / Лариса Іванівна Гонтаржевська. – Д.: Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.

17. Дергачёв В. А. Геополитический словарь-справочник. – К. : КНТ, 2009. – 592 с.

18. Драпушко Р. Г. Законодавче забезпечення розвитку туризму // Туристичний потенціал України: стан, проблеми та перспективи розвитку / Р. Г. Драпушко. – Київ, 2007. – С. 66-104.

19. Економічна і соціальна географія світу: Атлас. – К.: ЗАТ «Інститут передових технологій», 2017. – 50 с.

20. Кандиба Ю. І. Політична географія з основами геополітики : навчально-методичний комплекс / Ю. І. Кандиба, І. І. Кучер. – Харків : ТОВ «Ексклюзив», 2010. – 96 с.

21. Кифяк В. Ф. Організація туризму : навч. посіб. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2008. – 344 с.

22. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л. Г. – К. : Реферат, 2007. – 224 с.

23. Науменко Г. П. Екскурсологія / Г. П. Науменко, В. А. Зінченко // Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : монографія / кер. проекту: В. С. Пазенок, В. К. Федорченко ; [авт.: В. К. Федорченко та ін.]. – К. : Академія, 2013. – С. 253-262.

24. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : навчальний посібник / А. Ю. Парфіненко. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 288 с.

25. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.

Електронні ресурси

26. Зеленська Л. І. Науково-методичні засади розробки тематичної екскурсії «Іноземці у степах України» [Електронний ресурс] / Л. І. Зеленська // Культура народів Причорномор'я. – 2012. – № 214. – С. 98-99. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/knp/214/knp214_98-99.pdf (дата звернення: 24.12.2019). – Назва з екрану.

27. Кобзова С. М. Досвід використання сучасних технологій та методів у процесі підготовки майбутніх фахівців сфери туризму до проектування регіональних маршрутів [Електронний ресурс] / С. М. Кобзова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2010. – № 4. – С. 305-314. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua /portal/soc_gum/pednauk/2010_4/305.pdf (дата звернення: 24.12.2019). – Назва з екрану.

28. Мишечкін Г. В. Креативно-інноваційні елементи в сучасній туристичній сфері [Електронний ресурс] / Г. В. Мишечкін, Ю. В. Москвич // Вісник ДІТБ. – 2011. – № 15. – С. 321-324. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/V_Ditb/2011_15/Mishechk.pdf (дата звернення: 24.12.2019). – Назва з екрану.

29. Про туризм: Закон України від 18.11.2003 р. № 1282–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.12.2019). – Назва з екрану.

30. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу / І. Смаль. – Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/smal.htm

31. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р[Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p (дата звернення: 24.12.2019). – Назва з екрану.

32. <http://www2.unwto.org/ru>. – Всесвітня туристична організація.

33. <http://www.countries.ru/index.cgi?pid=5> – сайт про країни світу.

34. <http://maxrj.ru/> - сайт «Країнознавство» (все про країни світу).

35. <http://whc.unesco.org>. – Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО.